

tratie van zijn heilige persoonlijkheid, in haar vereend zijn met het Goddelijk *ik*, dat uit zijn wezen sprak.

In die ziel van Jesus den klaren, ongetemperden indruk op van wat om hem voorviel, van wat hem bejegende, van wat over en tegen hem gesonden, gedicht en bedoeld werd. De waarneming van Jesus' ziel was veel doordringender dan de onze. Jesus wist wat in den mensch was, dus ook wat in den mensch was voor of tegen hem. Niets bleef hem verborgen. Al wat er in zijn omgeving tegen hem zich bewoog en gold, kwam met volle kracht op hem aan. En het deed hem aan, niet zijdelings, niet oppervlakkig, maar tot diep in zijn ziel. Onder ons zegt men wel tot een gevoelige ziel: „Ge moet u dat zoo niet aantrekken”, maar bij Jesus drong, ook zonder dat hij 't zich aantrok, alles vanzelf tot hem door en tot binnen in zijn innerlijk diepste. Wij kunnen iets nog uit onze gedachten zetten, er niet aan denken en 't vergeten, maar Jesus had 't steeds alles voor zich in klare aanschouwing.

Het was in Jesus een sieleleven, zooals geen ander 't ooit kennen zal; althans niet in dit leven. Zonder eenigen nevel waartoe het *ik* van Jesus schuilen; zonder omfloersing was door het *ik* sporen kon. Het was voor Jesus tot den einde toe, tot dat hij den geest gaf, het volle, klare inleven met zijn sielebest en in de natuur die hem omringde, en in de menschenwereld die hem omgaf. Hij doorzag het volk, hij doorzocht de zielen, hij doorzocht de harten, hij doorzocht de levens, en al de beelden die hij alzo opving, reageerden scherp en vol op zijn innerlijk besef.

Verstaat ge, wat het voor u zelf zijn zou, slechts één jaar lang in den kerker met niets dan deugden en booswichten om u heen opgesloten te zitten? Uw ziel zou er onder huilen. De zedelijke afstand zou zoo groot zijn. Het zou u één lijden wezen, al die dagen, al die uren lang.

En nu, wat beteekent die zedelijke afstand tussen u en den goddeloossten booswicht nog, zoo ge daarmee vergeelijkt den alles te boven gaanden afstand tussen ons zondaren en den heiligen Zoon Gods? We denken daar zoo weinig aan, omdat we onder niets dan zondaren zelf als zondaren verkeeren, en het te erg zondig onder menschen veelsins mijden kunnen. Maar Jesus was de heilige, die nooit zonde gekend heeft, en die een dertig jaren lang op aarde onder niets dan zondaren verkeerd heeft. Kunt ge er dan niet iets van verstaan, wat hulvering gedurig over Jesus' ziel moet zijn gegaan, als hij van allen kant om zich heen, tot in de besten en vroomsten, de zonde woelen en gisten zag? En moet dat niet, uit dien hoofde reeds, heel zijn leven onder menschen voor den Zoon des menschen één sielelijden zijn geweest.

Wij krijgen nooit een volten indruk, hoe stuitend, hoe afschuwelijk, hoe schandelijk de zonde is. Soms even bij een zeer ergerlijken gruwel, en hoe gaat die indruk niet weer over. Maar Jesus heeft de zonde om zich heen, levenslang, als de volstrekte tegenstelling van 't licht met de duisternis gevoeld. Voor hem was het één monsternachtig wereld om hem heen. Alles hem evenzeer tegen de borst stuitend en afstootend. En zelfs in wat goed en vroom schijn, nog o, zooveel wat innerlijk valsch was en onwaar.

Voor ons schijnt de wereld om ons heen nog zooveel beter dan ze is, maar Jesus doorzag alles en een ieder tot in den diepten grond des harten. Nooit heeft Jesus één mensch zonder zonde gezien, en in den beste stuitte hij nog op de mis.

O, Onze Catechismus zegt 't zoo goed, dat hij „al de dagen zijns levens” het lijden om der zonde wil gedragen heeft, en al dat lijden was een lijden diep in de ziel.

De wereld, waarin hij zich bewoog, leed om haar zonde, meer dan ze zelf wist, en Jesus die 't ten volle doorzag, leed met haar om haar zonde. De zonde deed niet alleen een hulvering door zijn ziel sluipen, maar, omdat hij de wereld lief had, was ze hem één nooit eindigende oorzaak van droefenis.

„Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe”. Een droefenis die aangreep, die ontroerde, die overstelpde, en waar de ziel innerlijk onder kwijnde.

De vreugde was hem voorgesteld, maar in dien stroom van droefenis is hij verzonken.

En die droefheid der ziel nam te meer de overhand, als ze hem aangreep in engeren kring, concreet, in daden en in woorden, die zonde van menschen tegen hem richtte.

De schare bewoog hem. Die schare van menschen die zich om hem verzamelde en hem niet verstond; die hem volgde, maar meer om den broede, dan om zijn heilig woord; meer om de teekenen die hij deed, dan om het eeuwige leven dat uit hem vloede.

Maar pijnlijker nog werd dat sielelijden in den kring van zijn getrouwen. Een toed had hij lief met nog inviger liefde. En als ze hem dan aankomen met de vraag, wat eere ze zullen hebben in zijn Koninkrijk, en als ze dan telkens toonen zijn woord niet te begrijpen, het moet voor Jesus zoo hard zijn geweest.

Of erger nog, als hij tot Petrus moest zeggen: „Satan, ga achter mij! Als ze zelfs niet één ure in dat bange Gethsémané met hem waken kunnen. Als ze straks allen hem verlaten. Als zijn vurigste discipel hem tot driemaal verloochent, en hij dit vooruit ziet, en 't hem aansteet. En het ergst van al, als hij zelf in den nacht voegt zijn sterven. Jesus ziet aanrampen, met het verraad reeds in zijn hart, en straks bij het uitgaan van Gethsémané die kus van den verrader op het heilig gelaat ontvangt. Voelt ge niet, hoe dit juist, om het teeder en vertrouwd karakter van dien kleinen kring zijner vrienden, voor Jesus een lijden der ziel moet geweest zijn, alsof zijn ziel het bestierf.

En dan zijn vijanden!

Wij moeten onze vijanden liefhebben, maar Jesus had ze lief. En hoe hebben ze hem die liefde vergolden. Met wat bijl van haat en woede hebben ze Jesus niet aangesien. Met wat slaagen gaf op de lippen hebben ze niet tegen hem gesproken. Met wat demonische alzuheid hem niet belagde. En Jesus zag dat alles in hun hart opborelen, eer het zich nog in blif of woord uitte. Zoo volle waar heet het in Psalm 22: „Honden hebben mij omsingeld, een vergadering van boosdoeners heeft mij omgeven, ja, sterke stieren van Basan hebben mij omsingeld”. Hij zag den leeuwenmuil tegen zich opgesperd. Hij zag de „hoornen van den eenhoorn” op zich loskomen. Achter wat wij lezen in het Evangelieboek, schuilt altoos nog het verborgen lijden der ziel van uw Heiland, die dit alles tot in het boze hart doorzag en vooruitzag.

En toen dat afschuwelijk tafereel in het Sanhedrin. Dat waren de geestelijke leiders van het Israel Gods. En het was één uitbrullen van woede en haat tegen hem die kwam om zijn Israel te verlossen.

Dat „kruist hem, kruist hem!” en „laet Barabbas los”, hoe diep grieveend en zielverterend moet het op Jesus in de ooren hebben geklonken.

En toen hij aan het kruis te sterven hing, nog die gruwelijke spottalen en dat hooggelach van de priesters en van het volk. Het zou voor elk onzer, als hij te sterven hing, reeds zoo bitter voor de ziel zijn geweest, en wat moet 't dan niet voor uw Heiland geweest zijn, voor een ziel zoo fijn- en diepgevoelend als de ziel van Jesus was.

Het lijden in het lichaam teekent zich meer voor het oog. Als ge het bloed van uw Heiland ziet vloeien, keert uw hart zich in u om.

Maar vergeet ook niet het sielelijden van uw Heiland. Dat school dieper, maar 't was onvergelykelijk smartelijker. Het was „de arbeid zijner ziel”.

Amsterdam, 15 Maart 1907.

Onze Zeeuwsche broeders komen in den zendingsarbeid wel ietwat achteraan.

Tewijl in de andere provincien het zendingswerk reeds lang ter hand is genomen, en met kracht wordt voortgezet, moet Zeeland nog beginnen. Vooral het financiële bezwaar schijnt de sandbank te zijn, waarop dusver 't scheepke vast bleef zitten. En als de stroom der overvaardigheid niet stijgt, zal er weinig kans zijn, dat vóór de a.s. Synode, Zeeland onder de zedende kerken zal meetellen.

Nu is 't zeker waar, dat Zeeland door zijn afgezonderde ligging, en door de verspreidheid zijner kerken over tal van eilanden, in minder gunstige conditie verkeert dan de andere provincien. Saamwerking kan het alleen zoeken met het nog zwakkere Noord-Brabant. En 't vuur van heilige bezieling, dat anders zoo licht van de één kerk op de andere overspringt, wordt in Zeeland gedooft door de breede stroomden, die het in alle richtingen doorsnijden. Eilandbewoners zijn van nature eenzelvig. Tot zelfs in het scherp contrast van de uiterlijke kleding blijkt, in hoe veel deelen Zeeland uiteen valt. Zeeland heeft in vroeger eeuw niet bijna ooit tot een provinciale Synode kunnen brengen. Er is wel een machtige actie noodig, om onze Zeeuwsche broeders de handen ineen te doen slaan voor eenzelfde doel.

Toch geven we daarom de hoop niet op. Zeeland heeft in de geschiedenis onzer Gereformeerde kerken een te groote rol gespeeld, om aan dat verleden thans ontrouw te worden. Met Holland was Zeeland de eerste provincie, die voor de Reformatie koos. In de worsteling met het Remonstrantisme stond Zeeland als één man voor het Calvinisme pal. Toen Gomarus Leiden verlaten moest, vond hij in Middelburg een nieuwen werkkring. En bovenal muntte Zeeland uit, doordat het niet alleen voor de zuiverheid der belijdenis streed, maar ook de beste practijzen heeft opgeleverd. De Ulemans en de Teelicks zijn de geestelijke vaders geweest van het Nederlandsche puritanisme.

Dat nadruk leggen op de „practijk der godzaligheid”, kwam niet alleen uit in de strengheid van Sabbathavering, maar ook in de liefde voor de zending. Teelick is wel een der eersten geweest, die de kerken in Nederland op haar roeping tot zendingsarbeid gewezen heeft, en zich bereid heeft verklaard, „althoewel hij de see gheensins en con verdragen, ende na den lichame so swack was, dat hij niet dan door een daghelixsche goede diete” sich selven eenichsins in goeden doede houden en con”, zich aan het lot te onderwerpen, wanneer men tot de uitzending van een predikant overging. Aan Walaac, Middelburg's beroemden professor, hebben we het eerste zendingsseminarie te danken, waarvoor te Middelburg reeds de grondslagen werden gelegd. En in heel de geschiedenis onzer zending nam Zeeland een ereplaats in.

Moge daarom die oude zendingsvrijer weer in Zeeland opwaken. Ook hier geldt noblesse oblige, adel legt verplichtingen op. Dat de bezwaren vele zijn, kan voor een echten Zeeuw nooit een beletsel wezen. Zijn leuze is juist: al worstelend tegen de baren in, hef ik mij uit de golven op.

In plaats dat de *Hervorming* iets voelt voor den zedelijken ernst van ons protest tegen de ergerlijke voorstelling, die Prof. Matthes van 't Scheppingsverhaal gaf, wordt deze hoogleeraar door haar nog in bescherming genomen. Hij heeft als wetenschappelijke onderzoeker „onbevangen en oprecht” dit moeilijke seksuele vraagstuk behandeld. Zelfs acht de *Hervorming* ons protest bedankelijk voor den wetenschappelijken naam van de Vrije Universiteit, dien de *Heraut* toch hoog wenscht te houden. Nu is de bezorgdheid van de *Hervorming* voor „den wetenschappelijken naam van de Vrije Universiteit” wel een schreefje aan den balk waard. We meenden dat onze Schriftbeschouwing in de oogen der *Hervorming* eenmaal zoo vast met 't etiket van onwetenschappelijkheid geteekend was, dat er op dit punt niet veel meer te bederven viel. En op ons maakte dat schermen met „wetenschappelijk” of „onwetenschappelijk” al zeer weinig indruk, waar de competentie van den rechter om daarover uitspraak te doen, voor ons wel aan zeer gegronnen twijfel onderhevig was.

Ons protest blijven we daarom handhaven. Dat protest ging niet daartegen, dat Prof. Matthes in een wetenschappelijk tijdschrift op „onbevangen wijze” seksuele quaesties besprak, maar dat deze hoogleeraar den tekst der Schrift opzettelijk veranderden ging om in het Scheppingsverhaal gedachten in te brengen, die te walgelijk zijn om ze te herhalen. In den tekst van het Scheppingsverhaal staat daarvan niets. Niet aan dien tekst is de voorstelling ontleend, maar aan de Oostersche mythologie, en Prof. Matthes heeft den tekst der Schrift zoo verdraaid en verwrongen, tot dat ten slotte er in kwam

*) Dite of diët beteekent leefregel.

te staan, wat hij er in lezen wilde. Van „onbevangenheid” was hier dus geen sprake. De wetenschappelijke onderzoeker stond onder de hypnose van de religieusgeschiedelijke methode en 't derde hem niet, dat hij een der schoonste verhalen van de Schrift moest omwerken tot een weerzakkende mythe, wanneer die methode maar kon worden gehandhaafd.

Voor de *Hervorming*, die in de Schrift niets anders ziet dan een gewoon menscheeljk boek, mag zulk experimenteeren met de Schrift alleszins geoorloofd schijnen, voor ons, die de Schrift eeren als Gods Woord, ligt daarin een profanie, even stuitend als toen onlangs de hoog-ideale vriendschap van David en Jonathan misbruikt werd om de schrikkelijke zonde goed te pleiten.

Er ligt waarheid in het bekende distichon van Werenfels, dat ieder in de Schrift viadt, wat hij er zelf in leggen wil.

Prof. Vischer vraagt ons in het *Gereformeerde Weekblad*, of we wel genoeg recht hebben laten wadvaren aan de voorstellen door Prof. De Louter inzake de wijziging van Art. 171 der Grondwet gedaan. Uit de nadere toelichting blijkt toch wel degelijk, dat Prof. De Louter voor een doorsnijden van de zilveren koorde is:

Dit blijkt duidelijk uit de toelichting van Mr. de Louter, dat de strekking van de nieuw voorgestelde formulering niet is het vitiueus beginsel, dat in de „zilveren koorde” tot openbaring komt, te bestendigen, maar het weg te nemen. Immers hij zegt met nadruk, dat als de wet de uitkeering van tractementen, pensioenen enz. regelt, de wetgever gedwongen wordt, nauwkeurig onderzoek te doen naar de behoeften, om te kunnen bepalen wat de Staat billijkwijze behoort te doen „om in de oogenblikkelijke behoeften der kerkgenootschappen te voorzien en hen te leiden tot een finaalste zelfstandigheid, waarbij de geldelijke ondersteuning van den Staat kan worden onbevoerd”.

De bedoeling hiervan kan niet twijfelachtig zijn. Er blijkt uit de wijsheid en de voorlichtigheid, waarmede Mr. de Louter de kwestie wil zien aangevat. Hij staat niet vijandig tegenover de kerken. Het is hem er niet om te doen om te plotseling van hare inkomsten te berooven, maar hij wil, dat er een overgangstoestand geschapen wordt, waarin allereerst met de behoeften der kerk rekening wordt gehouden, maar ook tevens de kerken zelf langzaam maar zeker worden voorbereid op algehele zelfstandigheid. Die voorbereiding kan natuurlijk op meer dan eene wijze geschieden.

Gaarne nemen we deze rectificatie over, insoverre ze dienst kan doen om de bedoeling van Prof. De Louter in beter daglicht te stellen. De nota bij de voorstellen gevoegd, getuigt metterdaad van zulk een helder inzicht in de kerkelijke toestanden en zulk een warme belangstelling in het kerkelijk vraagstuk, dat de lof, dien Prof. Vischer aan deze nota toezwaait, zeker niet overdreven is.

Toch kan de toelichtende nota ons bezwaar tegen de voorstellen zelf niet wegnemen. Indien deze voorstellen, zoals ze daar liggen, werden aangenomen, zou niet de toelichting van deze voorstellen, maar de inhoud van het artikel beslissen. Dat artikel nu laat de uitvoering wel aan den gewonen wetgever over, maar stelt als beginsel toch vast, dat de Staatsubsidie bestendig wordt „met inscherming van historische rechten als van nieuw opgekomen behoeften”. Van een langzamerhand „opleiden tot financiële zelfstandigheid” wordt in het artikel niet gesproken. Eer omgekeerd zal de bijvoeging van „nieuw opgekomen behoeften” oorzaak worden, dat de drang naar meerdere subsidie steeds grooter wordt.

Een Grondwetsherziening van Art. 171 zal alleen onder gansch exceptionele omstandigheden mogelijk zijn. Niet één Regeering heeft tot dusverre het gewaagd, dit critieke artikel aan de orde te stellen. Indien thans de tijd rijp mocht geacht worden om tot revisie van Art. 171 over te gaan, zou een betrekkelijk zoo geringe wijziging als thans voorgesteld wordt, allicht in de toekomst een beletsel kunnen worden om tot een betere regeling te komen. Intuïtief laten we dit vraagstuk gaarne aan onze politieke leiders over. Zoals de stukken thans op het schakbord staan, gelooven we niet, dat van Grondwetsherziening op dit punt veel komen zal.

Onze opmerking in de artikelenreeks over *Genadeverbond en Zelfbeproeving*, dat de tekst in Openb. 21: 24, waar sprake is van de volkeren, die *altijd* worden, een twijfelachtigen grond biedt voor de voorstanders der volkskerk, omdat de woorden: *die altijd worden* in de meeste handschriften ontbreken en daarom door de nieuwere uitgevers als een interpolatie beschouwd worden, heeft de vraag doen ontstaan of daarmede het gezag der H. Schrift niet wordt aangerand.

Nu kan de quaestie van de Schrift-critiek hier natuurlijk niet in den breede worden behandeld. Alleen tot voorkoming van misverstand merken we op, dat de moderne Schrift-critiek, die 't grootste deel der Schrift als onecht verwierpt en van een Goddelijk gezag der Schrift niet weten wil, principieel gansch onderscheiden is van de zoogenaamde tekst-critiek, d.w.z. van de vraag hoe een bepaalde tekst moet gelezen worden. De oorspronkelijke handschriften van wat de Apostelen hebben geschreven, zijn reeds lang zoek geraakt. We hebben alleen *afschriften*; afschriften die door feilbare schrijvers zijn gemaakt en waarin meermalen vergissingen zijn ingeslopen, zoodat deze afschriften onderling variëren. De tekst-critiek heeft daarom de roeping om, door deze handschriften met elkaar te vergelijken, zoo nauwkeurig mogelijk den oorspronkelijken tekst vast te stellen. Onze Staten-overzetter hebben dit

ook gedaan; ze hebben met de hulpmiddelen, waarover ze beschikken konden, een bepaald punt tekeek gekozen voor hun bijbelvertaling. Maar de kennis der handschriftelijke sinds dien tijd zeer veel toegenomen en niet één deskundige zal beweren, dat de tekst van onze Statenoverzetting niet op enkele punten verbetering behoeft. Met het Goddelijk gezag van de Schrift heeft dit niets te maken, want de Schrift blijft Gods Woord, ook al is de tekst in een of ander handschrift ons overgeleverd, op een bepaald punt niet geheel juist te noemen. Natuurlijk mag men daarom niet lichtvaardig tot verandering overgaan van den tekst, dien de Kerken gebruiken. We gelooven, dat ook over de bewaring van dien tekst de bijzondere voorzichtigheid Gods gewaakt heeft. Maar dit sluit niet in, dat hierbij van een absolute en onfeilbare leiding des Heiligen Geestes sprake zou wezen. De mogelijkheid van een vergissing blijft toch altijd bestaan. En wanneer, gelijk in het geval van Openb. 21: 24 de meeste handschriften de bedoelde woorden niet hebben, dan is het in elk geval gewaagd op zulk een twijfelachtigen tekst een dogma te willen opbouwen, vooral wanneer deze tekst de eenige is, waarop men zich voor dit dogma beroepen kan.

We hopen, dat deze nadere toelichting het bezwaar uit den weg zal geruimd hebben. Van een meegaan met de moderne Schrift-critiek is hier geen sprake. Tegenover die critiek, die de Goddelijkheid der Schrift aantast, zal de *Heraut* steeds onverwakt haar protest doen hooren.

Genadeverbond en zelfonderzoek.

XXI.

Vraagt men wat dan de bedoeling is van het doopbevel in Matth. 28, waar Christus bevelde al de volken tot zijn discipelen te maken, hen doopende en leerende te onderhouden alles wat Hij aan zijn Apostelen bevolen heeft, zoo ligt hierin drielei opgesloten.

Vooreerst, en daarop valt alle nadruk, dat de Oud-Testamentische bedoeling, die het heil tot Israel alleen beperkte thans opgeheven wordt en de genade tot alle volkeren en alle menschen wordt uitgebreid. Dit kan het best gevoeld worden, wanneer men er op let, dat Christus vroeger tot zijn jongeren gezegd had: „Gij zult niet heengaan op den weg der heidenen (ook hier staat weer *ethnos*, de niet-Israëlitische volken) en gij zult niet ingaan in eenige stad der Samaritanen, maar gaat veel meer heen tot de verlorenen schapen van het huis Israels” (Matth. 10: 5, 6). Thans, na Christus opstanding, wordt dit verbod opgeheven en zegt Hij juist omgekeerd: „gaat heen en maakt alle volken (ook hier staat weer *ethnos*) tot mijne discipelen”. Calvin verklaart daarom terecht, dat Christus met deze woorden niet anders bedoelt, dan dat „het onderscheid weggenomen wordt, dat tot dusver tusschen de Joden en de Heidenen bestond en dat zij beide nu zonder onderscheid worden toegelaten tot de gemeenschap des verbonds”. Met dat al de volken wordt niet anders bedoeld, zegt hij, dan wat Christus in Matth. 16 zegt: „Gaat heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen”. Christus openbaart hier aan zijn Apostelen de groote verborgenheid, dat de middelmuur des afscheidsels tusschen Israel en de heidenen is weggenomen en dat de zegening van Abraham nu ook tot de heidenen komen zal. Al de volken is hetzelfde als alle creaturen en de geheele wereld. De nadruk valt niet op volken, alsof de volken als volken in hun organisch verband genomen, tot discipelen moeten worden gemaakt, maar op het *alle*. Het universalisme der Nieuwe Bedeeling wordt hier geopenbaard.

Maar juist daaruit blijkt, dat van een nationaal verbond met een bepaald volk geen sprake meer zijn kan. Een nationaal verbond is uit zijn aard altijd particularistisch; het dient om dat bepaalde volk als volk van de andere volken te onderscheiden en af te zonderen. Het al de volken zijnd daarom dit nationaal verbond voorgoed af. Het wil juist zeggen, dat de Kerk onder de Nieuwe Bedeeling niet meer saamvalt met één bepaald volk, zoals bij Israel, maar dat ze alle volken moet omvatten, dat ze oecumenisch moet zijn, dat ze een wereldkerk worden moet.

Zoo alleen sluit dit bevel zich aan aan wat er vlak voorafgaat: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Mij, zegt Christus, komt de wereldheerschappij toe, niet alleen over de Joden, „maar over de uitverkorenen uit alle volken, welke in het einde der dagen uit alle einden der aarde verzameld zullen worden”, gelijk Zahn in zijn Commentaar het terecht verklaart. Daarom gelast Christus zijn Apostelen: Gaat heen niet alleen tot Israel, maar tot alle volken, tot alle creaturen, tot heel de wereld, en maakt ze tot mijne discipelen.

Hoe dit geschieden moet, zegt Christus niet hier, maar in Marcus 16: 16: predikt het Evangelie aan alle creaturen. Christus zendt zijn jongeren niet uit, gelijk Mahomed, om die wereld te veroveren door het zwaard, de volkeren te dwingen met geweld om hem te gehoorzamen. Zijn Koninkrijk is geestelijk van aard en sluit allen dwang uit. Christus wil een gewillig volk ten dage zijner heilkracht. Daarom schenkt Hij aan zijn discipelen alleen het zwaard des Woords. Door de prediking van het Evangelie moeten de harten gewonnen worden voor Hem.

Wanneer die prediking vrucht draagt en daardoor „discipelen gemaakt worden”, moeten deze discipelen den doop ontvangen. De doop is de officiële acte, waardoor op hen, de geloovigen, het *teken* van het discipelschap van Christus gedrukt wordt en ze

van de niet-discipelen onderscheiden worden. De doop als blijvend Sacrament voor het Christelijke Kerk wordt hier dus ingesteld. Daarop valt in de tweede plaats alle nadruk, gelijk alle uitleggers toestemmen. Wie door de prediking een discipel geworden is, moet gedoopt worden, omdat de doop een veld- en merkteeken is, gelijk onze Confessie zegt, waardoor de christenen van alle andere volken en religien afgezonderd worden.

Wanneer de voorstanders der volkskerk uit het doopbevel afleiden, dat de volken als volken d.w.z. massaal, in hun geheel, gedoopt moeten worden om ze zoo tot discipelen van Christus te maken, dan keeren ze de door Christus gestelde orde dus om en doen zijn woord geweld aan. Er staat niet: doopt de volkeren in het geheel, om die volkeren aldus tot mijn discipelen te maken. Het discipel-maken gaat voorop en daarna volgt het doopen, als de uitwendige acte, waardoor dit discipelschap bevestigd wordt. De woorden: gaat heen, maakt al de volken tot mijne discipelen, hen doopende, zijn dus een zeer verkorte uitdrukking. Onze kanteekenen merken terecht op, dat de bedoeling is: „Gaat heen, maakt discipelen onder alle volken”. Er mag, dat is de bedoeling, geen onderscheid gemaakt worden tusschen de volkeren. Allen moeten geroepen worden tot het heil in Christus. Niet één volk is meer buitengesloten. Uit, onder, te midden van alle volken heeft Christus zijn uitverkorenen, en deze moeten door de prediking tot discipelen van Christus gemaakt worden, en zij, niet de volken, maar de tot discipel gemaakten, moeten den doop ontvangen.

Dat dit metterdaad de bedoeling is, blijkt ook uit het persoonlijk voornaamwoord, dat hier gebruikt wordt; iets wat in onze vertaling niet uitkomt, omdat wij in den meervoudsvorm geen onderscheid maken tusschen het manlijk en het onzijdig geslacht. Het Grieksch daarentegen doet dat wel. Er staat niet in Matth. 28: „Maakt de volken tot mijne discipelen, hen (de volken, onzijdig meervoud) maar henlieden (autous, mannelijk meervoud) doopende”. Niet de volkeren als volkeren moeten gedoopt worden, maar de personen, die discipel willen worden. Een zelfden overgang vindt men in Matth. 23: 23: „En voor Hem zullen al de volken vergaderd worden, en hij zal hen (ook hier staat niet het onzijdig maar het mannelijk meervoud) van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt”. Ook hier wordt niet bedoeld, dat Christus de volken als volken van elkaar scheidt; de Christelijke natie zijn niet de schapen en de heidense natie de bokken, maar dat Hij onder alle volken scheiding zal maken tusschen de uitverkorenen en de verworpenen, gelijk uit wat er volgt duidelijk blijkt.

Ten slotte voegt Christus hier nog aan toe, dat aan degenen die gedoopt zijn geworden, ook moet geleerd worden, te onderhouden al wat Hij aan zijn apostelen geboden had. Die woorden zelf doen zien, dat hier geen sprake is van de eerste onderwijzing in de Christelijke religie aan degenen, die nog geheel onkundig zijn, maar van de geestelijke leiding, die aan de Christenen moet geschonken worden ten opzichte van hun verdere levenswandel. De ware discipel van Christus moet daaraan gekend worden, gelijk Christus zelf zegt, dat hij Christus geboden bewaart en onderhoudt (Joh. 14). Wie bij den doop den naam van Christus beleden heeft, moet leeren in „nieuwheid des levens” te wandelen. Er is hier dus geen sprake van de eerste prediking des evangelies, waardoor het geloof in Christus nog gewekt moet worden, maar van de voortgaande onderwijzing, die na den doop volgt, in de „nieuwe gehoorzaamheid”, waartoe de doop ons verplicht. Zahn heeft dit in zijn voortreffelijke commentaar op Mattheus terecht ingezien. In het slotwoord ligt de aanwijzing, zegt hij, „hoe degene die door de prediking en den doop tot de gemeente toegebracht is, nu voortaan te wandelen heeft zoals een Christen betaamt”.

Ook dit slotwoord weersprekt de volkskerk dus veeler, dan dat het haar begunstigen zou. Een volkskerk, waarin alles gedoopt wordt, zonder eenigen waarborg, dat de gedoopte „onderhouden zal wat Christus geboden heeft”, maakt dat het sacrament onheiligh en het verbond een *toorn* wordt. En wat Christus in dit doopbevel zijn apostelen juist zoo met allen ernst op de ziel bindt, is, gelijk Zahn wederom terecht opmerkt, dat het discipelschap in zijn gemeente geen bedriegelijke schijn en de doop, als inlijvingsacte in zijn gemeente, geen *wezenloze vorm* worden mag.

Weestafel.

1. DR. A. C. DUKER, *Gibberus Voetius*, Tweede Deel. (Hoogleeraarschap 1634-1676.) Tweede stuk. Boekhandel en Drukkerij voorheen E. J. Brill Leiden - 1907.

Naar ik meen is het werk van Dr. Duker over Voetius, reeds vroeger in ons blad besproken en zal ik mij dus alleen bepalen tot het nu onlangs verschenen tweede stuk van het tweede deel.

In dit stuk geeft Voetius biograaf ons het derde en vierde hoofdstuk van dat tweede deel. De *nieuwe philosophie*. *Regius en Descartes* is de titel van dit derde; *Coccejus en Heidegger*, „*Puriteinsche pretytheit*” die van dit vierde hoofdstuk.

In dit derde nu handelt DUKER eerst van de verandering der illustre school in een akademie van de inwijding der nieuw Universiteit, 16 Maart 1636; en van Voetius predikatie in de Domkerk, op Zondag te voren bij die gelegenheid, gehouden. Het bekende *Sermon van de nuttigheid der academien en de scholen*. Daarna verhaalt hij hoe met HENRICUS RENKENS, den „professor philosophiae” en diens vriend en discipel Dr. de Roy of RENATUS de „nieuwe philosophie” d.w.z. het cartesianisme in de Utrechtse Universiteit drong en dan wordt verder in dit hoofdstuk over den strijd van Voetius met Descartes gehandeld.

Dr. DUKER, die hoewel geen geestverwant

van „onsen” Voetius met dezen meen houden, had dit behandeld. In 187 Leiden tot doct werd op een diss onderzocht. *Historie strijd tusschen Voetius en de zeldzame*. Dr. Duker, na dien strijd verhaalt Hij onthoudt zweemt naar een Als historicus en in een rijk aan den voet der gen in de bijlage waaruit de kenni Een strenge toet onthouding van o Wie met mij wusten strijd k geven, dat de w gevoerd is en m daarbij even verkw maar ook anders dat er voor Voetius philosophie”, d. w. ander moment l verdigden van Ar geveest tien jaar, *Mundus* een artik christelijk standpu waar 't om ging, gesteld. En metter Voortus het stels vijf slecht begree diens methode, w ticisme aanaag, d gevoeld het geva sophie” sat en v als: de emancip

En juist sedert ha BAGO, den grond geerte”, is dan t Europa, na door O AQUINAS het stem te hebben ontvang al meer te verlis sophie” in haar o gen door de on-e

Dan, Du, Duk terug.

Hij vertelt ma er van denken w

En dit nu ach kwaliteiten van d kwaliteiten waarde ons gereformeerde

In zijn vierde hi de verhouding v HANDBOOS en dat

teit. We krijgen Voortus' reis na verkeer met de i dit alles wordt o opkomen van soms practica” of ook den geest van Vo werpt de geachte i nes *Selectio* III e beeld van Voetius

Voor wie 't niet w met zijn zonderlin waardoor hij zijn comedien, spij e en woening, tool v val, — doelde op het O. T. in Israe

Met nog twee graphie over Voet

De geleerde schu baarheid ook van uitnemendste doct zien en zich to

Moge deze dank in het ook onzerl debiet van dit we

Voor het welis onlereneming als noodig, dat zich t die moeten kome der vakmannen, d ook uit dien bree die zonden bepa oefenen, belangste verleden onzer K

Voetius verdien Duker leert hem u

3. L. FENKING *Adrianus van de R*

3. E. KERDES

J. M. Brédée

Den 24ten Ma Vissagen geboren weken weer een hoorende feestelijk

Het gedenken v die God ons gesch middelen tot bev voel en vaderlan denken is echter i den held van het de „de Ruyter” tijl te voorzien

van dezen seheid De Rotterdamse twee zijner uitgav aan allen welke hu oprisichen of vo maken willen, aan van GRABUS leen ding onder de jcu

Des. Wielewa, o op Soemba, schre aan Deputaten, v over de verbrand vermoedelijke oors bevolking op onse

't is een treurig moet. Onze pas ges goepende Zandings afgebrand Moedwil onbekende Soemba verloop de geschie weet duurde de be van 't bestelde h echter 17 Novembe 30 November sou

Wanneer we dus 't mischien dit jaa des Heeren zijn n dround 19 Novemb bericht kreeg van kijken, in de vert samen te turen s zijn. 't Was in d men waren duidel

iden worden.
ent voor heet
ter dus inge-
de plaats alle
toestemmen.
scipel gewor-
n, omdat de
la, gelijk onze
aristenen van
afgezonderd

ler volkerkerk
at de volken
hun geheel,
ze zoo tot
n, dan keeren
orde dus om
aan. Er staat
t geheel, om
discipelen te
at voorop en
de uitwendige
ap bezegeld
t, maakt al de
en doopende,
ukking. Onze
it op, dat de
kt discipelen
dat is de be-
taakt worden
soeten geroe-
Christus. Niet
n. Uit onder,
t Christus zijn
door de pres-
tus gemaakt
maar de tot
en doop ont-

eling is, blijkt
amwoord, dat
in onze verta-
in den meer-
maken tus-
tijd geslacht,
t dat wel. Er
kt de volken
loken, onzijdig
toos, manne-
t de volkeren
orden, maar
worden. Een-
latth. 2: 23;
olken verga-
ok hier staat
nkelijk meer-
de herder-
cheit." Ook
Christus de
cheiden zal;
t de schapen
okken, maar
ding zal ma-
en de ver-
gt duidelijk

nier nog aan
oort zijn ge-
worden, te
in apostelen
doen zien,
eerste onder-
te aan de ge-
te, maar van
te Christenen
opzichte van
ware discipel
teend worden,
hij Christus
dt (Joh. 14).
van Christus
nieuwheid
ier dus geen
ig des evan-
Christus nog
an de voors-
doop volgt,
i," waartoe
heeft dit in
op Matthieus
oort ligt de
ne die door
te gemeente
te wandelen
mt."

ct de volks-
haag begun-
arborg, dat
wat Christus
t sacrament
vorm wordt.
el zijn apos-
de ziel bindt,
at opmerkt,
meente geen
is inlijvings-
enloze vorm

us. Tweede
76). Tweede
voorheen E.

a Dr. Duker
blad bespro-
alen tot het
ak van het

taaf ons het
tweede deel
n. Descurius
en Leidam.

t dit vierde

erst van de
n akademie;
veniteit, in
katie in de
de gelegen-
men van de
den, Daarna
niet, den
vriend en
de „nieuwe
dame in de
dan wordt
strijd van

ectverwant

van „onzen" Voetius, zich reeds in zijn akademie-
tijd met deze merkwaardigen man heeft bezig ge-
houden, had dit laatste onderwerp reeds vroeger
behandeld. In 1861 toch werd de heer Duker te
Leiden tot doctor in de Theologie gepromoveerd
op een dissertatie: *Schoolgeest en eigen-
onderaak. Historisch-bijbelsche studie van den
strijd tusschen Voetius en Descartes*.

Met zeldzame objectiviteit wordt thans door
Dr. Duker, na zes en veertig jaar, op nieuw van
dien strijd verhaald.

Hij onthoudt zich van al wat zelfs maar
zweemt naar een waardeeringsoordeel.

Als historicus geeft hij uitsluitend de feiten
aan in een rijk historisch apparaat van noten
aan den voet der bladzijden, van aanteekening
en in de bijlagen, — wijst hij te de bronnen
waartuit de kennis der feiten is geput.

Een strenge toepassing van de *epoche*, van de
onthouding van oordeel.

Wie met mij de geschiedenis van den be-
wusten strijd kent, zal eenzijdig moeten toe-
geven, dat de wijze waarop hij door Voetius
gevoerd is en met name het gebruik dat hij
daarbij van Schroock's hulp heeft gemaakt, niet
alijd even verkwijpelijk is om waar te nemen;

maar ook anderzijds zal hij moeten toegeven,
dat er voor Voetius, den voorstander der „oude
philosophie", d. w. z. het aristotelisme, nog een
ander moment bij in het spel was, dan het
verdedigen van Aristoteles. Voor, ik meen, nu on-
geveer tien jaar, las ik in de *Revue des deux
Mondes* een artikel waarin Voetius, van zijn
christelijk standpunt, bij dezen strijd, wat de zaak
waar 't om ging, volkomen in het gelijk werd
gesteld. En metterdaad, al is het blijkbaar, dat
Voetius het stelsel van den Francheus wijze-
wijs slecht begreep; dat hij om iets te noemen,
dies methode, wat zij allerminst is, voor scepti-
cisme aanzag, toch heeft hij, als bij intuïtie,
gevoeld het gevaar dat in de „nieuwe philo-
sophie" zat en wat ik zou willen aanduiden
als: de emancipatie van het christelijk geloof.

En juist sedert het optreden van DESCARTES, met
Bacon, den grondlegger der „nieuwere wijsbe-
geerte", is dan ook het wijsgeerig denken in
Europa, na door ORIGENES, AUGUSTINUS, THOMAS
AQUINAS het stempel van den christelijken geest
te hebben ontvangen, begonnen dit zijn stempel
al meer te verliezen; is de „christelijke philo-
sophie" in haar ontwikkeling gestuit en verdron-
gen door de on- en tegen-christelijke.

Dan, Dr. DUKER houdt zijn oordeel hier
terop.

Hij vertelt maar en laat aan u over wat hij
er van denken wilt.

En dit nu acht ik een van de uitnemende
kwaliteiten van dit voorname werk. Een der
kwaliteiten waardoor het voor allen, ook voor
ons gereformeerden, zoo bruikbaar is.

In zijn vierde hoofdstuk handelt DUKER over
de verhouding van Voetius tot COCCIJUS en
HEIDANUS en dat weer met dezelfde objectivi-
teit. We krijgen hier ook het verhaal van
Voetius' reis naar Engeland in 1639 en zijn
verkeer met de puriteinen. In verband met
dit alles wordt ons dan in dit hoofdstuk het
opkomen van sommige problemen der „theologia
practica" of ook wel „theologia moralis" in
den geest van Voetius, getoetst. Hier ont-
werpt de geleerde schrijver uit wat de *Disputatio
us Selecta* III en IV geven — een duidelijk
beeld van Voetius als moralist, als zedeleeraar.

Voor wie 't niet weet, zij hier gezegd, dat Voetius
met zijn zondelingen titel „*de Excellis Mundis*,"
waardoor hij zijn „disputaties" over dansen,
comedien, spijzen en drank, welke in kleeding
en woning, tool van hoofd en aangezicht samen-
vat, — doelde op de „hoogen", waar volgens
het O. T. in Israël gecijferd werd. (p. 234 n. 3)

Met nog twee stukken zal DUKER'S mono-
graphie over Voetius voltooid zijn.

De geleerde schrijver heeft recht op de dank-
baarheid ook van ons, die in Voetius een der
uitnemende doctores der gereformeerde Kerk
zien en zich tot zijn geesteskinderen rekenen.

Moge deze dankbaarheid zich dan openbaren
in het ook onzerzijds bevorderen van een ruim
debiut van dit werk.

Voor het welslagen van een zoo kostbare
onderneming als de uitgave dezer studie is
voordig, dat zich tal van koopers oplozen. En
die moeten komen niet alleen uit den kring
der vakmannen, der theologen en historici, maar
ook uit dien breedten kring onder ons van hen,
die zonder bepaald deze studievakken te be-
doelen, belangstelling in de kennis van het
verleden onzer Kerk.

Voetius verdient te worden gekend, en Dr.
Duker leert hem u kennen.

een paar boden uitgezonden om eens te hooren de
juiste plaats van den brand. Onze gedachten waren:
„misschien staat 't bivak der militairen in brand."
Dit is al, pas gebouwd, en ligt vlak achter mijn
erf, echter de rivier er tusschen.

Maar 't klopte onrustig in mijn hart; na mijn
vrouw gewaarschuwd te hebben, steeg ik met mijn
jongen Filippus te paard, om eens te gaan zien.

Ik was echter nog niet ver gereden, of ik hoorde
in den donkeren avond 't harde geloop van men-
schen. Op mijn geroep „wie daar", bleken 't te zijn
de twee uitgezonden jongens van de Bruyn. Adem-
loos riepen ze mij toe: „uw huis is brandende."

Dicht achter hen dook nu op de bewaker van 't
huis, de heiden-Soembanees Tanja, gewapend met
zijn lange lans. Hij kon 't slechts bevestigen. Ik
wilde eerst doorrijden, maar gedachtig aan mijn
vrouw, keerde ik terug om 't haar zelf te vertellen.

U kunt zich voorstellen hoe 't bericht haar en ons
allen trof. 't Werk van maanden in enkele uren
verwoest. Ja, de weg is soms donker en moeilijk
welken de Heere met ons houdt.

Hoe is 't nu gebeurd? U moet weten, ik heb
voor den nachtaker een huisje gebouwd. Deze
man is zeer betrouwbaar en werkt reeds jaren voor
ons te Kambarios. Vroeger bij den nu overleden
onderwijzer, 't laatste anderhalf jaar bij ons. 't Was
Maandagavond plm. 7 uur, reeds donker. Tanja
zat rustig in 't groote huis; eensklap ziet hij vage
ontrekken van twee ruiters, die langzaam 't erf
oprijden. Hij gaat naar buiten, en vraagt: „wat
moeten jellui? Geen antwoord volgde. 't Tweetal
rette echter de paarden aan en met drillende lans
stormden zij op hem toe. Vluchten was 't eenige,
en met groote tegenwoordigheid van geest vluchtte
hij in 't groote huis, waar hij natuurlijk goed den
weg kon vinden in de kamers. Van hier uit zag
hij nu wat gebeurde. De ruiter op 't witte paard
reed op zij van 't groote huis, stak een lucifer aan,
en 't dak van alomt alomt begon helder te branden.

Hij reed naar de andere zijde van 't huis, en stak
't daar ook aan. De andere ruiter, op een zwart
paard, ging naar de bijgebouwen, verzichte daar
zijn boosaardig werk. Zoo stond in minder dan
geen tijd alles in lichte lasie vlam. Tanja echter
deed voortdurend niets dan luidkeels gillen om hulp.
Vlug kwam er dan ook hulp opdagen uit de Kampong
Pajetti. De beide ruiters waren intusschen in vollen
ren gevlucht in den duisternis avond. Spoedig waren
vele Soembaneesen uit de Kampong op 't erf. En
nu gingen zij reddend, wat er nog te reddend viel.
Bijna alle ramen en deuren werden er nog uitge-
haald. Uit de bijgebouwen werd nog gered een
tweetal kasten en wat ijzerwerk. De bevolking
heeft uitstekend geholpen, één van hen liep zelfs
brandwonden op. Een klein gedeelte van de bijge-
bouwen is nog staande gebleven, door nat houden
en doordat 't nog niet verbrand was met 't laatste
gedeelte. Is 't behouden gebleven. Bovendien, den
Heere zij dank, menschenlevens zijn niet te betreuen.

Ik had na 't berichten aan mijn vrouw er terstond
heen gewild. Maar 't mij vrouw 't Mevr. de
Bruyn waren zeer geschrokken, en hielden mij terug.
't Avonds elf uur kwamen uitgezonden boden terug
en deelden mede dat alles afgebrand was.

Den volgenden morgen om zes uur gingen de
Bruyn en ik er heen. Ons beider werk was ver-
nietigd. Treurige rookende puinhoopen. De bevol-
king in langzamen tred achter elkaar, sloof zij moesten
booren een vernietigend vonnis uit mijn mond.
Naar hun gezichten klaarden op, toen ik hun
hulp pees en verklaarde dat wij vrienden waren
en bleven. Wat kwaadwilligen deden, kon geen
verandering brengen in onze verhouding.

En nu de oorszaak, ja broeders, dat is niet zoo
gemakkelijk te beantwoorden. Maar in de Bruyn
en ik zijn van oordeel dat 't niet een daad is
gericht tegen de Zending, noch een persoonlijke
wrak tegen mij. Naar onze gedachten (en dit is
ook zoowat de opinie der menschen) is 't een
vrijheid daad tegen 't Gouvernement. Zoals
bekend is, de pas afgevoerde expeditie tegen Mem-
boro, is 't begun geweest van een meer rechtsover-
strijpen van 't Gouvernement. Daarom werd lui-
denst Kijndert te Wangpoe aangesteld als mili-
tair Genghelber over Soemba. Voor de militairen
bouwde de bevolking een Kampement, maar ge-
bouwd op een paar honderd meter afstand van mijn
erf, echter in de rivier tusschen ons in. De Soemba-
neesen, ongewend aan militairen, voelde zich on-
rustig, en meer dan eens heb ik hem kalmeerd
toesproken. Nu zijn er echter onder de Soemba-
neesen hier en daar echte rooversbenden, door de
rijdja's soms niet in toom te houden, soms on-
gelukkig begunstigd. Vooral tegen hen wordt streng
opgetreden. Zoo werd een veertien dagen geleden
in Kapoedok een goede halve dagreis hier van
daan, door de soldaten een kampong van een be-
reicht hoofd overvallen, met 't doel dezen gevangen
te nemen. Hij ontsnapte echter, met achterlatting
van vijf dooden. De militairen namen de paarden
uit zijn kampong mede en brachten die te Wang-
poe. Daarover was een prachtig Marapoepaard
Wat gebeurde nu. Een vijftal dagen geleden wordt
dit paard midden uit Wangpoe gestolen, en nog
wel uit een stal, op 't erf van een zwaai militair.
Verbonden brutaal. Ik vertel dit alleen om te
laten zien, dat een Soembanees ook nog wel durft,
al is 't dan in donker en op heimelijke wegen. Hij
weet wel, vechten tegen de soldaten kan hij niet.
Dan maar op andere manier uiting geven aan
zijn wreukzucht. En hoogstwaarschijnlijk zijn wij
hier het slachtoffer van geworden.

Dus als zoodanig is 't geen optreden tegen de
Zending, maar meer tegen „de witte menschen"
in 't algemeen, en dat nu door 't optreden van 't
Gouvernement tot uitbarsting komt. Openlijk durft
hij niet optreden, maar donkere wreukzucht is
soet. Ik schreef laatst nog naar huis, u behoefte
niet ongerust over ons te wesen. Wij hebben nu
vlak bij een dertigtal militairen. Maar 't is met
deze zaak ook: 't vest op prinsen geen vertrouwen".
't Bivak heeft ons niet geholpen. De inlandische
sergeant, beangst voor een overval, riep al zijn
manschap in 't geweer en stond zwaar gewapend,
maar bleef waar hij was en kwam niet buiten zijn
omheining ter hulpe! 't is daarom te meer dat ik
de Soembaneesen van Pajetti geprezen en bedankt
heb voor hun spoedige hulp, aan den switten
man bewoed.

De menschen helpen nu 't terrein weer in de
brengen, de verbrande balken etc. wegdragen. Mijn
waker is weer welgemeend naar zijn post getrokken,
en zoo zijn we met een man of zes weer aan het
werk getogen.

In overleg met Deputaten heeft Dr. Wielenga
besloten het zendinggebouw weer op te bouwen.

Officiële Berichten.

Kort verslag van de classale ver-
gadering, gehouden te Schiedam
26 Febr. 1907.

De vergadering werd met gebed geopend door
Ds. Jonkers van Schiedam, die daarna las Pa.
133 en een kort woord sprak met het oog op de
nieuwe saamstelling, waaronder de kerken nu
voor 't eerst vergaderen. Een schrijven werd
gelezen van de part. Synode van Zuid Holland
(ten zuiden) meldende den naam van de roe-
pende kerk en de namen van al de kerken,
die nu tot de classis Schiedam behooren.

De classis aan voorloopig de oude regeling
van de classis Rotterdam over.

Uit de credentia-brieven bleek, dat de twaalf
kerken alle vertegenwoordigd waren. Het Moder-
amen besta uit: Da. Goslinga, praeses, Da.
Sieders, assessor, Dr. Greydanus, scriba en Da.
van Haerlingen, sub-scriba.

De Basuin, De Herant, Het Maassluitsche
Weekblad en De Gereformeerde Kerkbode van
Rotterdam.

De praeses brengt rapport uit van de afre-
kening met de classis Rotterdam.

Kasboek, archief enz., gelijk die onder den
toestand bestonden, blijven in bewaring bij
de classis Rotterdam, doch zoo dat de
classis Schiedam er altoos toegang heeft. Ook
al de classis Schiedam een volledig stel van
Acta der gehouden generale Synode van de
classis Rotterdam ontvangen.

Ds. Sieders rapporteert als deputaat voor
art. 11 en 13, waaruit o. a. blijkt, dat het
percentage in de kosten voor de twee nieuwe
part. Synode zoo verdeeld is, dat Zuid-Holland
(ten zuiden) zal bijdragen 52 pCt. en Zuid-
Holland (ten noorden) 48 pCt.

In verband met dit rapport zal op de part.
Synode voorgesteld worden, dat voortaan al de
kerken een gedrukte begroting ontvangen van
de deputaten voor art. 11 en 13.

In aansluiting aan het rapport der zending-
deputaten worden Ds. Sluiter en Goslinga be-
noemd tot zendingdeputaten van de classis
Schiedam.

Ten aanzien van het classale quotum zullen
voorloopig alle kerken betalen, wat zij in hare
vroegere saamstelling betaalden, terwijl een
commissie benoemd wordt tot herziening der
regeling, bestaande uit de Br. Drost, Loois
en Goris.

De volgende benoemingen hadden plaats:
tot kerkverzoeken: Goslinga, Sluiter, Sieders
en Berends prim; hunne respectieve secundi
zijn: Jonkers, Loois, Drost en Goris;
tot scribae: Dr. Greydanus, scriba en van
Haerlingen, sub-scriba;

tot dep. voor de kas van hulph. studenten:
Loois, primus, Sieders, sec.

tot quacitor voor hulph. kerken en class.
kosten: Drost, pr., Meijnen, sec.

tot quacitor voor collecten: v. Haerlingen,
pr., een onderl. van Hoek van Holland, sec.,
tot regeling van vacaturebeurten: Jonkers
en Goris;

tot dep. ad examina: Meijner en Sluiter;
tot archiefbewaarder: kerk: voorloopig Schiedam,
(adres der classis is de kerk van Schiedam);
tot nazien van attesten: de kerken van
Vlaardingen;

tot dep. voor de bevordering van de belangen
der Theol. School en de inning der contri-
buties: de kerk van Pernis;

tot dep. voor een nieuw reglement voor kerk-
visitatie en huishoudelijke regeling: DD. Vonk,
Sijnter, Koster en Dr. Greydanus;

tot sec. voor hulph. kerken: Ds. Jonkers,
Sijnter, Koster en Dr. Greydanus;

tot quacitor voor de zending: Da. Goslinga.
De kerk van Poortugaal vraagt steun, doch
wij deze zaak in October j.l. geregeld is, kon
hierop niet worden ingegaan.

Als plaats van samenkomst wordt voor de
volgende maal Vlaardingen aangewezen.

Roevende kerk is Maasland. De tijd van
samenkomst blijft bepaald op Dinsdag, en wel
des morgens om 9 1/2 uur.

Noorden: Maart Koffijberg (2), April Van
Lonkhuizen (2), Mei Van Dijk (2).

Nieuwkoop: Maart Van Lonkhuizen (1) en
Van der Heijden (1), April Van Dijk (1) en
Elshove (1), Mei Schoemakers (2).

Nieuwveen: Maart Brouwer (1) en Kajan (1)
April Van der Heijden (2), Mei Koffijberg (1)
en Van den Voet (1).

Waarder: Maart Gunst (2) April Schoema-
kers (1) en Gunst (1), Mei, Elshove (2).

11. Roevende kerk van de e.k. classale ver-
gadering is de kerk te Zwammerdam.

12. Rondvraag. Er wordt besloten de e.k.
classale vergadering niet op Donderdag, maar
op Woensdag te houden.

13. Voorlesing en goedkeuring van het per-
verslag.

14. Ds. Schoemakers sluit met dankzegging
de vergadering.

Namens de classis,
Da. H. KAJAN.

Buitenland.

Engeland. Klacht over gemis aan
kennis van den Bijbel.

Naar aanleiding van de verwarring die in
Engeland door den strijd over de z.g. „Nieuwe
Theologie" veroorzaakt werd, maakt Principal
Adeney de volgende juiste en zijnde op-
merking: „Ik zie in deze verwarring een ge-
tegesteldheid openbaar worden, die voor hen,
die getracht hebben te prediken, niet weinig
verminderd is. Wat hebben wij gedaan? Wij
hebben preeken gehouden over poëtische phasen
van het leven, preeken over schilderachtige
Bijbelsche tafereelen, preeken over Imperiali-
stische verplichtingen. Middelen zijn in het re-
sultaat lang aan den dag gekomen, dat het volk zijn
Bijbel niet kent; nu wordt het duidelijk, dat
het zijn Evangelie niet kent. En wiens schuld
is dit? Waardoor werden de geleheidsrede-
voeringen van sommigen in deze laatste dagen
van de Christelijke openbaring populair? Konden
wij daarin de eerste elementen van het geloof
tergrinden? Waar is dan het onderwijzend
element in den dienst des Woords al dien tijd
geeweest?"

Principal Adeney wil daarmee zeggen, dat
het volk zijn stuur kwijt is en meegesleept wordt
door de voorstanders der Nieuwe Theologie,
voornamelijk omdat het van den kassel geen
beslist Bijbelsch onderwijzen heeft ontvangen.

The Christian voegt daaraan toe, dat de
tegenwoordige onrust een verborgen segen zal
brengen, indien ze predikanten en kerken terug
leidt tot den Bijbel. Hetzelfde orgaan pleit er
voor, dat wanneer er geëvangeliëerd wordt,
de roepstem tot bekeering zal gegrond worden op
een sterke Schriftuurlijke basis. Het wijst op
de machtige prediking der apostelen, die steeds
van de Heilige Schrift uitging. Sommiger evan-
gelisatie op de moderne manier lijdt aan bloed-
moeder, enkel omdat zij zoo weinig van het
Woord Gods beris. God heeft vele wegen om zijn
bedreigingen ten uitvoer te brengen, en het
kon zijn, dat de tegenwoordige beroering een
straf is voor de ontrouw aan de Goddelijke
openbaring. — Zoo spreekt een Methodistisch
orgaan!

Wij voor ons houden het er voor dat, zal
men met kracht de z.g. Nieuwe Theologie in
de Vrije Kerken wederstaan, men niet in het
algemeen den Bijbel als uitgangspunt voor den
strijd tegen het ingedrongen ongelooft moet
nemen, doch de belijdenis der kerk. Immers
heeft elke ketter zijn letter. En daarbij staat
men zoo sterk wanneer men kan aantoonen,
dat hetgeen de mannen van de z.g. „Nieuwe
Theologie" verkondigen, niet anders is dan oude
dwalingen in nieuwen vorm, die reeds lang op
grond der Schrift door de kerk des Heeren zijn
wederlegd en verworpen.

Duitsland. Een woord van den
Oberkirchenrath der Pruisische
Evangelische kerk.

Wij deelden reeds mede, dat nadat de Opper-
kerkraad der Pruisische landkerk in de zaak
César, wiens beroep werd geslapteerd om dat
hij kennelijk de belijdenis der kerk niet
deelde, een eindbeslissing genomen had, 147
predikanten verklaarden dat zij met César
solidair waren. De opperkeraad heeft hierop
geantwoord, dat het adres der 147 predikanten
blijk geeft, dat zij door den partijstrijd die
tegenwoordig in de Evangelische kerk zooveel
bederft, zijn meegesleept. Dit in hen afkeurend,
voegt het lichaam hieraan toe: „In waarheid
heeft het toch in de kerk niet op partijrij-
tingen aan, maar uitsluitend op de verkondiging
des Woords in den zin der geloofsbelijdenissen
onzer vaders, door welke het Evangelische
Christendom in de geschiedenis kerkelijk kracht
gekregen heeft. Dat is de dagelijkse plicht
van allen, die de Evangelische gemeente in het
Woord moeten dienen. Van dien plicht kan niets
ontsien en daarom kan niemand zich met
zijn theologische richting verontschuldigen,
wanneer hij daarin te kort schiet." Dit getui-
genis is duidelijk genoeg. Toch vreezen wij, dat
ook deze uiting van het hoogste kerkbestuur
weinig bevredigen zal.

Het voorbeeld van de 147 predikanten, die te
kennen gaven dat zij met den predikant Cesar
homogeen zijn, is na de uitspraak van den
Oberkirchenrath door 200 abtgenooten gevolgd.
Dus zijn er thans in de Pruisische Evangelische
landkerk 347 predikanten, die niettegenstaande
het hoogst bestuurscollege verklaarde, dat de
leer die de predikant Cesar belee, niet in de
Pruisische Evangelische kerk te huis hoort,
toch zijn partij kieren. Dus deelt de *Reichs-
bote* mede. Aldus zijn er nog 200, die de Ober-
kirchenrath op geen manier in hun ambt stoorde,
welke hem den oorlog verklaren en trachten
hem voor hun votum te laten buigen. Het zal
wel uitkomen wiens nek werkelijk buigen moet,
alzoop laat de *Allgemeine Ev. Luth. Kirchen-
zeitung* zich hooren.

blijkt uit het volgende, dat in de Pfalte heeft
plaats gehad: Op aanklacht van een Kerkeraad
werden in dit land twee personen ieder met
een geldboete van 10 mark gestraft, omdat zij
samenkomsten, waarop gebeden, gezongen en
van Gods Woord verkondigd werd, georganiseerd
hadden. Men kan haast niet geloven, dat dit
in het begin der 20ste eeuw heeft plaats gehad,
en toch is het eenige weken geleden in de
liberale Pfalte gebeurd. Treurig is het, dat een
Kerkeraad aldus optreedt. Het is wel geschikt
om het volk geheel afkerig te maken van de
landkerk. Geen wonder, dat in de Pfalte de
„Gemeinschaften" zeer bloeien.

Gemengd Nieuws.

John Gibson Paton. Nog deelt de *Reformierte
Kirchenzeitung* ons de volgende bijzonderheden
omtrent het leven van den apostel der Nieuwe
Hebriden mede: „Negen en veertig jaren heeft
Paton van zijn zelfverloochend leven onder de
kanibalen doorgebracht, rusteloos het Evangelie
verkondigend, en wel weinig menschen kunnen
op zulk een avontuurlijk gevaarvol leven terug-
zien als de eenvoudige geloofsheld. Tien jaar had
hij al als stadszending te Glasgow gearbeid, toen
hij in 1858 besloot naar de nieuwe Hebriden te
reizen, om de Heidenen aldaar tot het Christelijk
geloof te bekeeren. Het elland Tanna, dat hij het
eerst bezocht, was door wreede menscheneters
bevoond. Zij jonge vrouw en zijn kleine zoon
gingen met den moedigen man mede; doch na enkele
maanden werden zij hem door de koorst ontrukt
en voortaan stond hij in den strijd op leven en
dood alleen in de wildernis. Veertig maanden
het leven van den blanke priester werden door de
wilden gedaan, doch veertig maal mislukten
zij. Zes andere zendingen, die tot Paton kwamen
om hem in zijn werk bij te staan, werden achter-
envolgens op de gewelddadigste wijze door de wilden
vermoord; Paton bleef als door een wonder ge-
spaard. Meer dan eenmaal moest hij aan boord
van toevallig voorbijvarende schepen bescherming
zoeken; maar altijd keerde hij tot zijn wilden
terug. De huilende Kanibalen, die menigmaal
letterlijk naar zijn bloed dorsten, b'even voor
hem slechts zijne liefdelijke, onverleidelijke Tanneezen,
en met schier ongeveerd heroïsme bleef hij op
zijn post. Meermalen werd hij met zijne helpers in
het zendingshuis door de gehele bevolking van
het elland belegerd, en het scheen dan dat hij den
dood niet zou kunnen ontkomen. Maar altijd werd
het ergste nog afgewend; op één keer redden zijn
bieden hem het leven, en eenmaal gingen zijn
belagers voor een ongelukken revolver op de vlucht,
en meer dan eenmaal dankte hij zijn gewichtige
vrienden voor de vrees der Tanneezen voor den „God
Jehova". Maar van lieverlede zag hij vrucht van zijn zelf-
opofferenden arbeid, en tegenwoordig belijden van
de 50,000 inwoners van het elland, 15,000 het
Christelijk geloof. In twintig dialecten der Nieuwe
Hebriden heeft Paton den Bijbel vertaald. Van tijd
tot tijd bezocht hij zijn vaderland. Maar hij bleef
slechts weinige weken; daarna werd hij zoo met
heimwee naar zijn arbeidveld en zijn liefdelijke
Tanneezen vervuld, dat hij de terugreis weder
moest aanvaarden.

Op tachtig-jarigen leeftijd is hij opnieuw naar
Tanna vertrokken. Hij overleed op 83-jarigen
leeftijd te Canterbury in Australië.

Van 20-22 Maart 1907 zal te Shanghai de
5de algemeene vergadering der Christelijke jong-
levingsverenigingen van China, Korea en Hongkong
gehouden worden. In den uitnodigingsbrief leest
men: „Het zal een saamenkomst van Christelijke
jonge Chineseen zijn, die zich met uiterst gewichtige
vraagstukken zal hebben bezig te houden. De
Chineseesche maatschappij bevindt zich in duisternis.
Het is een tijd van groote onzekerheid. De refor-
meweg onder ambtenaren en volk kan ten goede
of ten kwade leiden. Wij Christenen behooren
eendrachtig onze pogingen daarop te richten, dat het
hemdelijk licht uitbreidt en het heldere licht van
het ware Evangelie verbreid worde."

In een artikel in het Februari-nummer van de
Protestant Alliance Magazine wordt betoogd,
dat trots er uit het buitenland vele Roomsche moni-
ken en nonnen naar Engeland stroomden, en niet-
tegenstaande de Roomsche hiërarchie er op stoft,
dat zij in Engeland steeds meer terrein wint, de
macht van Rome echter voortdurend afneemt. Want
het is een feit, dat er thans 375,000 minder Room-
schen in Groot Brittanje gevonden worden dan
in 1899 en dat, schoon de bevolking met zeventien
miljoen vermeerderde. Deze cijfers spreken. Doch
men vergeet niet, dat terwijl de Roomsche kerk
afnam in ricalent, de invloed der beginselen van
Rome zich steeds sterker deed gevoelen. Het aantal
Roomsche geïndes, die formeel tot de Roomsche
kerk behooren, moge sterk verminderd zijn; het
getal van hen die op weg zijn om Roomsche te
worden of het wellicht in hun hart al zijn, is
nog veel sterker toegenomen.

WINKEL.

Voor Kinderen.

TWEE WERELDEN.

EEN PROEF.

XVIII.

Een half jaar ongeveer was Kobus op de
teekenschool geweest, toen mijnheer Van der
Es op zekeren avond mededeelde, dat er over
eenige maanden in de hoofdstad der provincie
een tentoonstelling zou gehouden worden van
teekeningen, door leerlingen van teekenscholen
vervaardigd. De beste zouden met een prijs
bekroond worden.

„Natuurlijk" zoo voegde de leermeester er
bij, „kunnen alleen de oudsten hier mededoen.
De anderen zijn nog te weinig gevorderd.
Evenwel raad ik je allen aan, de tentoonstel-
ling te bezoeken, want jellui kunt er veel leeren.
En ik hoop ook, dat althans één van mijn
leerlingen een prijs krijgt."

Kobus had de boodschap in 't oorgeknoopt.
Hij zou, o zoo graag, mededoen, maar hij be-
hoorde tot de jongeren. Hoe zou hij misschien
uitgelachen worden, als hij met een teekening
sankwam!

Maar toen hij den volgende morgen opstond,
was het alweer met de gedachte aan de ten-
toonstelling. Hij dorst er echter met niemand
over spreken.

Nu moet ge weten, vrienden, dat onze Kobus
in den laatste tijd, sinds hij zijn hart en zin
op het teekenen kon zetten, heel veel veranderd
was, en wel ten goede. Hij had allang begre-
pen, dat het toch niet zang, bekend te staan
als een jongen, die alleen deugd